

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΞΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΑΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

5

1908

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ★

BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ. Κ.Π.Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

ΕΙΣ ΠΑΡΘΕΝΟΝ ΣΕΜΝΗΝ ΑΩΡΩΣ ΘΑΝΟΥΣΑΝ

Ο κώδιξ 64 τῆς ἐν Ἀγίῳ ὄρει μονῆς Καρακάλλου περιέχει τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρας ὀμιλίαις καὶ λόγους ἐν τῇ καθωμιλημένῃ¹. Εἶνε δὲ γεγραμμένος τῷ 1739, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἐν σ. 214 σημειώματος τοῦ βιβλιογράφου, ἔχοντος ὧδε: *Ἐτελειόθη τὸ παρὸν βιβλίον διαχειρὸς κάμου τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ Ἀνανία ἱερομονάχου ἐν ἔτι ἀψλθ^ο Αὐγούσιου κ' εἰς τὰ Σπάρθα. Καὶ εὐχεσθὲ μοι διὰ τὸν Κύριον δι ἁμαθῆς ὑπάρχω τὸ σύνολον. Ἄλλ' οὔτε ὁ βιβλιογράφος Ἀνανίας εἶνε ὁ συντάξας τοὺς λόγους, οὔτε τοῦ Μηνιάτου ἔργα ἐν ἐπιτομῇ εἶνε οὗτοι, ὡς σημειοῦται χειρὶ νεωτέρῃ ἐπὶ δελταρίου, ἃπ εὔρον ἐπικεκολλημένον ἐξωθεν τοῦ κώδικος τῷ 1880, ὅτε συνέταξα τὸν κατάλογον τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης ἐκείνης.*

Ἡπατήθη δὲ ὁ ταῦτα σημειώσας πιθανῶς ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ ὄρους τοῦ συγγραφέως πρὸς τὸ τοῦ Μηνιάτου, οὗ ἦτο μιμητής, ἰσῶς δὲ καὶ μαθητής. Εἶνε δὲ οἱ λόγοι ἀξιοί σπουδῆς ὡς κείμενα τῆς δημώδους ῥητορικῆς καὶ διὰ τὴν ποιητικὴν αὐτῶν ἑξαρσιν.

Ὡς δείγμα δ' αὐτῶν ἐκδίδεται ἐνταῦθα ὁ τελευταῖος τῶν λόγων, ὁ ἐπιγραφόμενος «Ἐπιτάφιος εἰς παρθένον σεμνὴν ἁώρως θανοῦσαν»² καὶ γεγραμμένος ἐν σ. 409-413 τοῦ κώδικος.

¹ Ἀναλυτικὸν πῖνακα τῶν περιεχομένων ὀμιλιῶν εὕρισται ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ ἐμφ. Καταλόγῳ τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Κανταβριγίᾳ τῆς Ἀγγλίας. 1895. Τόμ. Α' σ. 134 κ. ἑ.

² Ἐν τῷ ἐμφ. Καταλόγῳ σ. 135 ἐξ ἀβελφίας ἐγγράφη θνήσκουσαν ἀντὶ θανοῦσαν.

Θάνατε, θάνατε, καθὼς φαίνεται ὄχι μόνον τὸ μνημόσυρόν σου πικρὸν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀποτελέσματά σου πικρὰ καὶ ἡ μεταβολαίς σου. ἡ ἀνέλπισταις θρήνων ὄχι μόνον, || ἀλλὰ καὶ ὄδυρμῶν, ἀλλὰ καὶ ἀνα- στεναγμῶν πρόξενος. Καὶ νὰ ὅπου στέκει ἔμπροσθέν μας νεκρὸν, ἀλλὰ ζωντανὸν εἰς θρήνους τὸ παράδειγμα. Χθὲς δὲν ἦτον τούτη [ἡ] παρ- θένος ἕνα ἄνθος τῆς νεότητος, κατοικία τῆς φρονήσεως, κάτοπτρον τῆς σοφροσύνης, εἰκὼν τῶν ἀρετῶν, εὐπρέπεια τῶν παρθένων, ὑπό- θησις χαρᾶς, κῆπος τῆς εὐφροσύνης, εἰς τοὺς συγγενεῖς ἐλπίς τοῦ γί- νους, εἰς τοὺς γονεῖς παρηγορία τοῦ γηρατειοῦ, εἰς τοὺς φίλους σε- μνολόγημα, εἰς τοὺς γείτονας καύχημα, εἰς τοὺς ξένους θαῦμα, εἰς τὰς ὑπάνδρους εὐχή, εἰς τὰς παρθένους καλὸν παράδειγμα; Καί, διὰ νὰ εἰπῶ μὲ ὀλίγα, ἀφορμὴ χαρᾶς χθὲς ἦτον αὕτη ἡ παρθένος. Σήμερον ἔφθασεν ὁ πικρὸς θάνατος, καὶ τὴν ἔδειξεν ὑπόθεσιν θρήνων, ἀφορμὴν δακρύων, ὅτι ἐκεῖνο τὸ εἶδος τὸ προτερυνὸν στέκει σήμερον ἄφρων, ἄμορφον, ἀναίσθητον, καὶ σιωπῶσα μὲ τὸ θλιβερὸν πρός- ωπον κράζει· Ὡ ὄφθαλμοὶ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, ὅπου πρότερον βλέποντές με ἔθαυμάζετε, εὐχαριστίαν εἰς τὸν Πλάστην ἐπέμπετε διὰ τὴν καλὴν ἁρμονίαν τῶν μελῶν ὅπου χαρίζει εἰς τὰ ἰδικά του κτί- σματα, ἀφήσατε σήμερον τὸ θαῦμα, λάβετε εἰς τὸ στόμα θρήνους, εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς δάκρυα, εἰς τὴν καρδίαν ἀναστεναγμοὺς ὡς ἂν ὅπου ἡ ἑορτὴ μου ἐγύρισεν εἰς λύπην, ἡ χαρὰ εἰς θρήνον, ἡ εὐφροσύνη εἰς δάκρυα, ἡ ἐλπίδες εἰς ἀναστεναγμοὺς, ὁ θάλαμος εἰς τὸν τάφον. Δότε παρηγορίαν εἰς τὴν τεθλιμμένην μου μητέρα καὶ εἰς τὸν πολλὰ λυ- πημένον μου πατέρα, οἱ ὅποιοι παραπανεμένοι ὡς ἂν νὰ μου λέγουσι σήμερον· Ὡ ἡγαπημένη μου θυγάτηρ, εἰς τὰ ἄλλα ὑπήκοος, εἰς γο- νεῖς σπλαγγνικὴ, ποῦ σήμερον ἡ ἐλπίδες ὅπου ἐθρέψαμεν εἰς ἑσένα; πῶς φαίνεσαι τώρα ἄδικη εἰς ἡμᾶς τοὺς γεννήτορας; Ἡμεῖς εἰς τὴν βρεφικὴν σου ἡλικίαν μὲ κάθε περιποίησιν ἐπιμελήθημεν τὴν ἀπαλὴν σου σάρκα διὰ νὰ δώσης εἰς τὸ γῆρας μας παρηγορίαν, εἰς τὸ τέλος σάββανον, || καὶ σήμερον πῶς ἀναγκάζεις ἡμᾶς νὰ σου δώσωμεν καὶ

2. πικρὸν πικρὰ 5. ἡ προσέθηκα 7. σοφροσύνης 13. πικρὸς
καὶ τὴν 14. ἐκεῖνον 17. ἐθαυμάζεται ἐπέμπεται 19. λάβε-
ται 22 (καὶ κατωτέρω πανταχοῦ). ἐλπίδαις 23. τεθλιμμένην
24. νὰ μοῦ 27. γεννήτορας 30. γῆρας 30 (καὶ κατωτέρω παντα-
χοῦ). νὰ σοῦ

δάκρυα, ἐκεῖ ὅπου σοῦ ἰδῶσαμεν πρότερον καὶ γάλα; Ποῦ ἡ ἐλπίδες τῆς ἀνατροφῆς τοῦ γηρατειοῦ μας; ποῦ ἡ ἐλπίδες τῆς διαδοχῆς τοῦ γένους μας; Ἡμεῖς σε ἀναθρέψαμεν διὰ νὰ σε ἀσπασθοῦμεν νύμφην, καὶ σήμερον μᾶς παρακινεῖς νὰ σου δώσωμεν τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Ἡμεῖς ἐπροτοιμάζαμεν στέφανα, καὶ τώρα μᾶς βιάζεις νὰ σου δώσωμεν ἐντάφια. Ὡ μεταβολαί, ὦ πράγματα ἀλλόκοτα τοῦ θανάτου, τὸ γῆρας νὰ συντροφεύῃ εἰς τὸν τάφον τὴν νεότητα, ἡ νυμφικὴ κάμαρα νὰ γίνεταί τάφος. Τίς νὰ το ὑποφέρῃ, ὁ τάφος τῶν γερόντων γονέων νὰ δεχεται τὰ τέκνα; τίς νὰ μὴν κλαύσῃ;

10 Ὡ θάνατε, πῶς τόσον ἀλύπητα θερίζεις τὰς ἐλπίδας, ἀλλάζεις τοὺς λόγισμοὺς, διασκορπίζεις τὰς δόξας, φθείρεις τοὺς πολυκαιρινοὺς κόπους, στολιζέσαι μὲ τὰ ἰδικά μας δάκρυα, πανηγυρίζεις μὲ τὰς θλίψεις μας, καυχᾶσαι εἰς τὴν φθορὰν μας; Ἀλλὰ δοξα τῇ ἀπειρῶ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ, δοξα τῇ ἀπειρῶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κτίστου, ὅπου μὲ

15 πολλὰ καὶ διάφορα στόματα τῶν ἰδικῶν του προφητῶν ἐπροσκήρυξε τὸ ἄστατον καὶ ὀλιγοχρόνιον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἐστῶ δοξολογία εἰς ἐκεῖνον τὸν ὑπεράγαθον δεσπότην, ὅπου διὰ νὰ μὴν παραξενευώμεθα, διὰ νὰ μὴν θρηνοῦμεν ἀλύπητα εἰς τοὺς αἰφνιδίους θανάτους προλέγει, μὲ στόματα προφητῶν προκηρύττει πῶς δὲν εἶνε πρᾶγμα

20 παράδοξον ὁ θάνατος, εἶνε τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἓνα κοινὸν παρακολούθημα. Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει. Εἶνε τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἡ ζωὴ ὡσανεὶ μίαν ἀράχνη· ὡσεὶ ἀράχνη αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν· εἶνε ὡσανεὶ μία σκιά· αἱ ἡμέραι μου ὡσεὶ σκιά ἐκλίθησαν καὶ γὰρ ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθη.

25 Ἦνθα μαρτυρεῖ, ἐλαφρότερον δρομέων τὸν βίον ὀνομάζων. Εἶνε τόσον ὀλίγη, τόσον σύντομος ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε ὅπου ὁ σοφὸς βασιλεὺς οὐτε εἰς ταῖς ἐνέργειαις τοῦ χρόνου καταδέχεται νὰ την ἀρίστα.

α. 4129 μῆση· || ὁθεν λέγει Καῖρὸς τοῦ τρεκεῖν καὶ καῖρὸς τοῦ ἀποθανεῖν· τόσον

30 ὀλίγον διάστημα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως εἰς τὸ τέλος, ἀπὸ τὴν γέννησιν

1. ἐδώσαμεν 3. σὲ νὰ σὲ ἀσθοῦμεν 4. τελευταῖον 5. ἐπροτοιμάζαμεν 7. συντροφεύῃ τὸν 8. νὰ τὸν 9. γονέων 13. καυχᾶσαι 18. αἰφνιδίους 19. (καὶ κατωτέρω πανταχοῦ). εἶναι 27. ὀλίγη 30. γέννησιν

ἕως εἰς τὸν τάφον, ὥστε ὅπου οὔτε χρόνος δὲν μεσολαβεῖ, συγκρινόμενος πρὸς τὸν μέλλοντα αἰῶνα.

Καὶ τοῦτο τῆς φιλανθρωπίας τοῦ θεοῦ καὶ εὐσπλαγγνίας μεγάλον σημεῖον, καὶ τοῦτο μεγάλη παρηγορία εἰς τοὺς λυπημένους, καὶ τοῦτο ἄφικτος ἀπολογία τοῦ φιλανθρώπου δεσπότου εἰς ἐκείνους ὅπου ἄμετρα θρηνοῦσι τὰ τέκνα, ὄχι μόνον ὅταν βεβαιωθοῦν πῶς ὁ θάνατος δὲν εἶνε πρᾶγμα νεοφανές, δὲν εἶνε τέρας νέον, εἶνε κοινὸν παρακολούθημα τῆς ἀνθρωπίνης ὕλης, καθὼς ἡ σκιά εἰς τὰ σώματα.

Δὲν εἶνε μερικὸν τὸ πάθος, ἀλλὰ κοινὸν ὁ φαινόμενος παράκαιρος θάνατος, δὲν εἶνε ἀφορμὴ δακρύων, ἀλλὰ χαρᾶς, δὲν εἶνε αἷτιον ἔγκλησιν, ἀλλὰ εὐχαριστίας. Προσέτι ἔδοθη ὁ θάνατος διὰ ἐκκοπήν τῆς ἁμαρτίας. Λοιπὸν διὰ τοῦτο θρηνεῖς ἄμετρα ἐκείνον ὅπου ἐλευθέρωθη ἀπὸ τοιαύτην τιμωρίαν; Διὰ τοῦτο ἀναστενάζεις, ὅτι ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἢ κόρη, ἀπὸ τὴν ἐξορίκην, ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς πόνους, ἀπὸ τὰς πικρὰς ἀσθενείας, ἀπὸ ἐπιβουλὰς τῶν ἐχθρῶν, ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν τῶν ψευδοφίλων; Ὅχι· τοῦτο δὲν εἶνε σημεῖον κρίσεως ὀρθῆς· τοῦτο δὲν εἶνε ἀπόδειξις ψυχῆς χριστιανικῆς· αὐτὸ δὲν εἶνε ἔργον πατρὸς φιλοτέκνου· αὐτὸ δὲν εἶνε ἀνθρώπου ὅπου ἀγαπᾷ τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν.

Λοιπὸν δὲν εἶνε καιρὸς δακρύων ἢ παραῦσα ἡμέρα· δὲν εἶνε ὑπόθεσις τοῦτος ὁ νεκρὸς κλαυθμοῦ καὶ πένθους, ἀλλ' ἡμέρα χαρᾶς, ἡμέρα πανηγύρειος, ἡμέρα δοξολογίας, ἡμέρα εὐχαριστίας εἰς τὸν δεσπότην ζωῆς καὶ θανάτου, ὅτι ἐκαταδέχθη διὰ νύμφην τούτην τὴν παρθένον πρὸ τοῦ νὰ λύσῃ σαρκικὸς νυμφίος τὴν παρθεναίαν. Εὐχαριστίας ἀφορμὴ αὐτὴ ἢ ἡμέρα εἰς ἐκείνον τὸν πλάστην ὅπου ἐλευθέρωσε τούτην τὴν νύμφην πρὸ τοῦ νὰ ἀλλάξῃ τὴν σύνεσιν αὐτῆς ἢ βασκανία τοῦ διαβόλου, πρὸ τοῦ νὰ δοκιμάσῃ τοὺς πόνους ὅσους ἔδοκίμασεν ἢ μήτηρ αὐτῆς, πρὸ τοῦ νὰ δοκιμάσῃ || τὸ πικρὸν ποτήριον σ. 413 τῆς φαρμακερᾶς θαλάσσης τούτου τοῦ κόσμου.

Διὰ αὐτὰ τὰ αἷτια καὶ ἄλλα μύρια ἃς ἀφήσωμεν τὰ δάκρυα, ἃς λάβωμεν εἰς τὸ στόμα δοξολογίαν, ἃς εἰποῦμεν μὲ εὐχάριστον γνῶμην εἰς ἐκείνον ὅπου κυβερνᾷ ἀπταιστώως τὰ ἰδικὰ μας πράγματα καὶ ὄχι καθὼς φαντάζεται ἢ ἰδικὴ μας ψευδῆς κρίσις, ἀλλὰ καθὼς δοκι-

12. ἐκείνων 14. εὐγῆκεν 16-17. ὀρθῆς κρίσεως

μάζει τὸ ἀλάνθαστον κριτήριον τῆς ἰδικῆς του ἀπείρου σοφίας, εἰς αὐτόν, λέγω, ἃς εἶπούμεν· Εὐχαριστοῦμεν τὴν ἰδικὴν σου ἀπειρον εὐσπλαγγνίαν, Χριστέ βασιλεῦ· δοξάζομεν τὸ ἀνεξιχνίαστον πέλαγος τῆς ἰδικῆς σου ἀγαθότητος, καί, καθὼς ἠξίωσας τούτην τὴν ἰδικὴν 5 σου νύμφην νὰ ἐβῆ ἀπὸ τὸ πονηρὸν τοῦτο ἐργαστήριον τοῦ κόσμου καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος, ἀξίωσον καὶ ἡμᾶς τοῦ ἰλέους σου, δὸς χάριν καὶ εἰς ἡμᾶς ἐν μετάνοιᾳ, ἐν ἐξομολογήσει, πίστει καὶ ἐλπίδι τῇ εἰς σε νὰ ἐβγοῦμεν ἀπὸ ἐτούτων τὸν πλάνον κόσμον καὶ μάταιον, ἵνα δοξάζεται τὸ πανάγιόν σου ὄνομα εἰς ἀπεράντους αἰῶνας αἰῶνων, ἀμήν.

5. εὐγγ   7. εἰς προσέθηκα   8. εὐγοῦμεν